

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Transilvania.

În numărul seu de Sâmbăta, jurnalul vienez „Neue freie Presse” publică o scrisoare dată din Pesta și provădută cu titula mai de sus.

Reproducem mai la vale acest important articol în traducere, constatând cu plăcere faptul, că corespondentul, care se înseamnă cu un „s” scrie cu o rară nepreocupățiune și aproape perfectă cunoștință de cauză asupra situațiunei noastre politice.

E un fapt foarte îmbucurător, când un străin apretiază așa de frumos loialitatea și tradiționala noastră alipire cătră dinastie, încât dize: că proclamația irredentă s'a nimicit ea pe sine, dovedind că românii din Ungaria n'au nimic comun cu autorii ei, de oare-ce ea atacă dinastia Habsburgilor.

E mult când se dic aceste cuvinte pe pagina primă a unui jurnal ca „N. fr. Presse”; căci ele dovedesc, că străinii urmăresc cu atenție desvoltarea nenaturală a lucrurilor dela noi și nu pregetă a atrage și atenția unguurilor asupra eventualelor urmări ale nesocotinței lor, precum și a marelui public străin asupra ne mai pomenitului abus cu forța publică, ce se face în Ungaria, — cu unicul scop de a ucide naționalitățile, contopindu-le în marea maghiarimii.

Etată articolul:

Pesta, 12 Novembre.

Țara cea frumoasă și romantică dincolo de Peatra Craiului, marele principat de odinioară al Transilvaniei, este de un timp încoace copilul mult desmerdat a unei părți mari și importante a presei maghiare. Ați se descriu relațiunile de acolo în colorile cele mai întunecate și minunata țară muntoasă e tacsată de Irlanda statului ungar; mâne se fac cele mai turbate amenințări în protiva propagandei naționale pornite acolo și se țintesc sugrumarea ei cu o singură lovitură a statului omnipotent. Ați se provoacă „societatea” cu strigături puternice pentru a sări, să scape pe secui din brațele romanisărei, mâne și întăresce statul strimtoarele din munții Ardealului. Dar totdeauna se trece în extreme și nici când nu se ajunge scopul. Dacă s'ar pune omul să iee în serios aceste espectorțiuni a unor patrioți aprinși, ar trebui să creadă într'adevăr, că într'o noapte se va ridica un nor negru ca tăciunele, de odată și pe neașteptate pe orisonul politic al Ungariei, care s'a descărca în scurt timp ca o cestiune a Transilvaniei. Sunt în statul acesta destule cestiuni delicate, și ar

trebui să se ferească oamenii de sporierea lor acolo, unde nu este nici o lipsă. Matadorii presei de cari vorbim și cari diua și noaptea se joacă ca copii cu focul, făcând pe barba lor afară de politica oficială a statului și o altă „politică socială,” ar trebui să scie, că prin punerea pe tapet a unei cestiuni transilvane vor trezi spiritul ațipit al particularismului și ajută în fapt rentoarcerea la individualitățile istorico-politice și în Ungaria.

Dela anul 1868 încoace Transilvania nu există nici din punct de vedere politic și nici de drept, și chiar și din punct de vedere etnografic ar putea să dispară această țară cu atât mai lesne, cu cât toate tipurile poporațiunei ei pistrice, se găsec și în țara mamă Ungaria. Una dintre cele d'ântăi acte a ministeriului Andrassy a fost punerea în pracsă a uniunei Ardealului cu Ungaria, ceea ce s'a fost decretat deja în anii 48 prin dieta dela Pojon și Cluș; și astfel prin articolul de lege 43 din anul 1868 s'a restabilit earăș continuitatea de drept în toate părțile sale. În acest articol de lege se espune după codificarea obicinuită pe atunci cu o motivare amănunțită, că împărțala teritorială după naționalitățile politice de până aci se sterge împreună cu toate privilegiile anterioare și se decretează de nou deplina egala îndreptățire a tuturor cetățenilor ungar și ardeleni.

Continuând articolul cu istoricul unirii Ardealului, espune cum Andrassy n'a crețut încă atunci timpul oportun de a se amesteca prea mult în marile privilegii ale sasilor și a lăsat regularea de drept a fondului regiu pentru alte timpuri. — Dar venind la guvern actualul prim ministru al Ungariei, la 1876 a șters toate prerogativele și privilegiile fundului regiu și l'a supus administrațiunei statului, și de atunci încoace, dize articolul, este numai o dedare adenc înrădăcinată, că se mai întrebunțează cuvântul: Transilvania. Lucru, ceea ce mai des ca ori când, se face acum.

Impulsul l'a dat aparițiunea acelei proclamațiuni insetate de sânge, care sub firma unei „Irredente române,” pân aci necunoscute s'a aruncat între mulțime. Miserabila hârtie s'a nimicit ea pe sine. Căci ea era de un cuprins antidinastic și a dovedit prin asta, că românii din Ungaria n'au nimic comun cu autorii ei. Ea provoca la fapte sêlbatice „în detail,” arătând astfel că autorii ei sunt copii în politică. Cu toate acestea — dize corespondentul din Pesta — se ridică o furie și indignare din partea presei întregi în contra acelei proclamațiuni, încât au trebuit să urmeze chiar mē-

suri diplomatice. Guvernul României cu toate că domnia mare amărăciune în România, din cauza măsurilor vamale și comerciale ale unguurilor, totuș a intervenit cu o loialitate și complesanță, la care nimeni nu se așteptase și espulsa pe mai mulți învinuți, că ar fi participat la urđirea proclamațiunilor revoluționare. Cu toate aceste spiritele n'au mai voit să se astêmpere. Minciunile cele mai încornurate treceau peste Peatra Craiului și și făceau cui-buri în formă de vești alarmante în jurnalele maghiare. Ați au aprins românii un opid maghiar, mâne s'a aflat dinamit la un popă („Pope”), apoi că în locul cutare sau cutare românii se adună noaptea și fac eserciții militare, ca să se pregătească „la toată eventualitatea.” Cu toate că oficioasele desmințiau a doua și toate minciunile de ieri, totuș ele și dădeau un aer de a tot sciutorie și se făceau că nu pot spune toate, păstrând o misterioasă tăcere; și astfel neliniștea în loc să scadă, creșcea înereu. Nici cele 2 companii de infanterie trimise în comitatul Albei inferioare, nici întărirea posturilor de gendarmi în mai multe părți, n'au putut risipi grijile din capul oamenilor. Această expediție militară a și fost unicul simptom serios, că dincolo de munți nu's treburile tocmăi în regulă, și că românii agitați de popii (Popen) lor erau pregătiți de a face o prostie (?). Posibilitatea unei nebuții însă, oamenii au prefăcut-o fără cauză într'un incident politic foarte arđetoriu, și aceia cari strigau că ii lua gura, că e vorba de un act de tradare, au avut cuvinte puternice la aceasta, căci ei trebuiau să se scape de invinuirea de a fi autorii, dacă nu cu voie, dar totuș spiritali ai agitației.

De vr'o doi ani încoace — continuă mai departe articolul — domnesce p'aci o modă politică, care ar putea să devină foarte ușor fatală, cu toate că cercurile guvernamentale se țin în rezervă, ba lucră chiar pân' la un punct oare-care contra, adecă pân' ce nu li s'ar putea rēsbuna treaba prin lipsirea atât de indispensabilei popularități a maghiarilor.

Corespondentul spune, că această modă politică e organizarea și activitatea solidară a maghiarilor „pe cale socială”, ce se face sub cuvânt, că guvernul prin organele sale nu poate face destul pentru maghiarism. Apoi continuă astfel. S'a făcut provocare la esemplul Angliei, unde activitatea societății a produs cele mai mari reforme, dar oamenii nostri au pierdut din vedere 2 lucruri: că societatea englesă are o organizație socială cu totul deosebită și că ea dispune cu totul de alte mijloace, ca cea maghiară, — și că această activitate

FOIȚA.

Curier literar.

Sumar: Studiile istorice. — Actualisarea cestiunilor istorice. — Cestiunea lui Mihai Viteazul. — Conferința dlui A. D. Xenopol asupra căderei lui Mihai Viteazul. — Politica internă și politica esternă a Marelui Căpitan. Publicațiunile istorice din manuscrisurile lui Hurmuzaki: Fragmente zur Geschichte der Rumänen. — G. Dem. Teodorescu: Poesii populare.

(Înceiere.)

Eu cred că istoricul român, când are în față-i tabla, pe care Mihai își învêrtea, schimba și permuta pionii sei diplomațiici, vêdend mișcările ce Domnul român face, ar trebui să-și dică, nu că se află în fața unui om de stat, unui diplomat, care-și potrivește conștient, cu prevedere și perspicacitate ițele diplomației sale, ci în fața uneia din acele victime celebre, mari, sublime, ale oarbei fatalități. Mihai, inferbentat de fumul rēsboaielor și de poftirile continue, de cari îi tresaltă inima după fie-care victorie, da n'ainte fără să se uite măcar odată la ce a lăsat îndărăt, nici să gâncească, să cumpănească cea-ce avea să-l întimpine înainte, acolo unde da mereu.

Și mai întăi, în principiu, pentru ce alianța cu Austria? pentru ce tractatul cu Rudolf?

Pentru ce să supună Transilvania ca un fel de vasal al lui Rudolf și pe urmă să se „împatroneze” într'ensă ca bun și nesupărat stăpân? Planul de a combate astfel și a goni, întemeiat pe astfel de cuvinte, pe Andrei Batori din țara Ardealului, planul acesta dize dl A. D. Xenopol, „era dibaci și face onoare concepțiunei politice a lui Mihai Viteazul.”

Mai întăi, rezultatul a demonstrat pe deplin contrariul; și al doilea, cine nu vedea, încă din primele decenie ale secolului, după Mohaci, care sunt planurile Austriei, sau mai propriu dīs ale Germaniei, asupra Transilvaniei? Putea Mihai să creadă, că Rudolf i-ar fi lăsat lui și moștenitorilor sei nesupărata și vecinica stăpânire a Transilvaniei?

Al treilea, fiind dat, că aceea ce putea să facă prin Nemți în Transilvania, ar fi putut s'o facă și prin Turci, pentru ce, cari au fost motivele, după venirea solilor turcesci la Brașov cu propuneri de alianță, cari au sfătuit pe Mihai să desprețuiască ofertele Sultanului, aliatului fresc, secular, deși crud al țerilor române? Nu vêd nici unul, care să merite a ne opri asupra-i și a-i cântări însemnătatea.

„În resumat, dize dl Xenopol, politica lui este-rioară tindea a spăria pe turci prin germani și pe

„germani prin turci, și a-și croi între aceste două „puteri un stat al seu, care să înghită în el, nu numai Ardealul și Moldova, dar chiar și mândrul regat polon.”

Dacă viteazul căpitan ar fi alcătuit astfel mersul diplomației sale, dacă și turcii și germanii, aduși în apele lui, ar fi jucat cum le ar fi cântat Mihai, la finele domniei, când Austria își arată adevăratele sale planuri, turcul n'ar fi făcut pe mortul și n'ar fi lăsat să se sêvêrșească în câmpia Turdei omorul cel fără de seamăn.

Ș'apoi, dela Mircea și dela Stefan și până ați, politica de obositoare schimbări și succesive alianțe, când cu unul, când cu altul și mai în acelaș timp, — n'a priit domnilor ce le a practicat. Furăm și suntem sateliți în constituțiunea statelor orientale mari, dar sateliții uneia și aceleaeși planete. A sări, singuri, de voia noastră, ca un fel de minge când ici, când colo, când mai departe, ne-a fost totdeauna spre vătămarea intereselor noastre și aducerea asupra țerii a mii și mii de neajunsuri și primejdioase peripeții.

Și dacă ar fi fost vorba de alianțe depărtate de încheiat, ca alianța cu Suedia, ori cu Țarul Moscoviei, ori cu regele Franciei, după cum spune și dl A. D. Xenopol, atunci pentru ce Mihai le respinge pe acestea, și cu ochii închiși, de o dată,

produce adevărate minuni pe terenul umanitar, dar că se ferește ca de foc de politică și de a crea politice oficiale perplesități sau de a-i face chiar pagube.

Mișcarea pornită de deputații și adepții partidului guvernamental, fû îmbrățișată cu mult foc și de opoziționali, cari nu voiau să rămână mai pe jos. Și astfel se născu o formală licitațiune a patriotismului. Forma se găsi în curând. Și ea se numește „Reuniune de cultură.”

Arătând cum s'au întemeiat în timpul cel mai scurt 3 reuniuni de aceste în cele mai extreme părți ale Ungariei și cum s'a intenționat unificarea lor într'o singură reuniune regnicolară, — laudă atitudinea guvernului, care observă o ținută rezervată și la a cărei dorință chiar sa'r fi amânat unificarea propusă, — temându-se ca mai bine informat de o reacțiune periculoasă. Corespondentul cere mai multă precauțiune și tact într'un astfel de *stat poliglot*, dovedindu-și asertiunea prin cele mai recente date statistice ale populațiunii ungare, cari nu sunt nici de cum așa de strălucite pentru maghiari, ca ei să poată face ceea ce doresc cu atâta foc patriotic. Corespondentul încheie astfel:

Astfel de stări de lucruri impun cel puțin precauțiune, anume într'un timp, când mișcarea națională s'ar putea ușor amalgamisa cu complicațiuni internaționale, în cari această agitație a „Kulturegyleturilor” ar putea să producă foarte ușor o teribilă reacțiune la granița sud-estică a imperiului, unde de present și așa materialul esplosibil e destul de cumulat. Trebuie în Ungaria să voiască numai omul, și nici când nu se va naște o cestiune a Transilvaniei. Cui i se pare ministrul-president Tisza prea puțin naționalist (se înțelege maghiar), acela nu e apt pentru de a face politică, acela trebuie în astfel de grele timpuri paralizat.

A erupt războiul.

Aceasta este cea mai nouă scire, pe care ne-o aduce firul telegrafic, punând lumea întreagă într'o stare de febrilă agitațiune.

Așa dară lucrul de care s'a temut atât Europa trup s'a făcut.

Războiul s'a declarat între Sârbia și Bulgaria. Guvernul din Belgrad a informat pe ministrul de externe al Bulgariei, că războiul este declarat cu începere din Sâmbătă 2 Novembre, 6 oare dimineața. Eată textul declarației de război:

„Comandantul primei divisiuni sârbe anunță, că trupele bulgare au atacat ađi dimineața un batalion de pe teritoriul sârbesc, împrejur de Vlasina. Guvernul regal consideră această agresiune ca o declarație de război. Sârbia primind consecunțele acestui atac, se consideră în stare de război cu principatul Bulgariei, cu începere de Sâmbătă, 2 Novembre, 6 oare dimineața.” (Semnat) Garashanin.

Această telegramă a sosit seara la Sofia și a produs o mare impresiune. Îndată s'a înscințat prin telegraf prințul Alecsandru la Filipopoli. Principele a trimis două telegrame Sultanului și marelui vizir, făcându-le cunoscută declarația de război și protestând în contra acestei agresiuni, care nu e de loc justificată. Principele Alecsandru anunță tot odată Sultanului, că a dat ordine trupelor bulgare, ca să respingă cu armele în mână, intrarea vrăjmașu-

lui pe pământul principatului. Principele Bulgariei termină cerend puternic sprijin al Sultanului și ajutorul trupelor imperiale, pentru apărarea integrității imperiului otoman. O mare activitate domnesce în armată. E probabil, că principele Alecsandru va lua comanda armatei bulgare.

— În ordinul de ăi adresat trupelor bulgare, principele Alecsandru se exprimă astfel:

Ofițeri, sub-ofițeri și soldați!

Regele Sârbiei ne-a declarat război. El a ordonat armatei sale să năvălească pe teritoriul nostru. Frații noștri sârbi, în loc să ne ajute, voiesc să ruineze patria noastră.

Soldați! arătați curajul vostru. Apărați pe mamele voastre, vetrele voastre. Urmăriți pe inamicul, care ne atacă într'un mod laș și cu înșelăciune, până la deplina lui nimicire.

Fraților, înainte! Dumnezeu să ne ajute și să ne dea victoria.

Alecsandru.

Ađi dimineața la revărsatul ăiorilor se ăice într'o telegramă de Sâmbătă din Sofia, sârbii fără să fi adresat o declarațiune de război, au violat teritoriul bulgar. Puterile inamice, cuprinđend artilerie cu 13 tunuri, un escadron de cavalerie și un batalion de infanterie, s'au îndreptat spre satul Planinița. Artileria și infanteria înaintează prin șoseaua din Zaribrod. În satul Pascaș, a sosit o companie de infanterie sârbească. Alte două escadroane de cavalerie au trecut prin satul Gonidol și se îndreptăză spre Planinița.

Niș, 2 Novembre. — Regele Milan a plecat ađi noapte la Pirot spre a lua comanda oștirii.

Flipopol, 2 Novembre. — S'a dat ordin trupelor din Rumelia să se întoarcă în Bulgaria.

Despre puterile militare a ambelor părți beligerante comunicăm cetitorilor noștri următoarele date, cari se par a fi de o importanță fatală pentru sermanii bulgari, pe cari atitudinea mișească a Sârbiei tinde a-i împedeza în cel mai natural entusiasm al lor pentru libertate și independență.

Armata activă a Sârbiei constă din 5 divisiuni cu 60 batalioane de infanterie, 5 regimente de cavalerie, 40 de baterii de câmp cu 240 de tunuri și 6 baterii montane cu 24 de tunuri, dispunđnd cu totul de 107,000 de oameni. A doua convocațiă a trupelor constă asemenea din 5 divisiuni cu 60 batalioane, 5 divisiuni de cavalerie, 20 de baterii cu 120 de tunuri, cu totul 56,000 de oameni. A treia convocațiă, care însă nu e mobilisată încă numără 60 de batalioane singuratică cu 53,000 de oameni. Armata sârbească e echipată cu toate recerințele unei armate de ađi.

Armata bulgară constă din 24 batalioane, 2 regimente de cavalerie și 96 de tunuri, avěnd cu totul 36,000 de oameni. Afară de acestia se pot pune în cas de război încă 16 batalioane de rezervă pe picior de bătaie, ceea ce acuma de sigur că s'a întemplat. Miliția rumeliotă formează cu totul 36 de batalioane, dintre cari însă cu greu se vor putea pune în foc mai mult de 12 batalioane. Echiparea armatei bulgare-rumeliote e pe cât de diversă pe atât de neregulată. Astfel, că dacă nu va interveni cu grabă Turcia în ajutorul nefericiților de bulgari, cuvintele unui plenipotențiat sârb, că pe duminică trebuie să poposească sârbii în Sofia, — nu se vor dovedi de exagerate.

fără pic de indoială se aruncă în brațele Austriei? Repet întrebarea: cari erau strălucitele foloase, ce-i sclipeau înainte și-i răpiau vederile, și-i ameteau mintea, și cari aveau să se ridice și să-i cadă în brață din alianța sa cu Austria?

Transilvania? O putea avea tot atât de lesne, ba încă mai lesne prin Turci, atunci în resbel cu împăratul Germaniei, și ale căror armate dela Buda și din Banat puteau folosi mult mai bine admirabilelor campanie ale Domnului român, de cât sgarăcile ajutoare ce i se trâmiteau de curtea dela Viena.

Și notați, că atunci, când trâmiișii turci ajungeau pe Mihai la Brașov și-i propuneau în condițiuni superbe alianța otomană, la spatele Sultanului era regele Franciei, sau cu alte cuvinte adversariul apusean a lui Rudolf, era Henric IV, care dorea intrarea lui Mihai în alianța europeană anti-germană, cu acelaș foc, care ambasadorul seu din Constantinopole invita pe vizir și pe pașele, să facă tot pentru ași câștiga pe Mihai.

Și Mihai nu vede, nu aude, se duce drept pe drumul indicat cu dulci, și perfide, și veninoase șoapte și adimeniri!!

De aceea, în fața unei asemenea stări de lucruri în diplomația marelui căpitan, noi citim cu mirare

următoarele rënduri din conferința dlui A. D. Xenopol: „nu credem să se poată găsi o singură greșeală marcantă în conducerea relațiunilor sale cu imperiile vecine.”

Pusă astfel, cum credem noi că trebuie pusă cestiunea și cum găsim că apare în studiul documentelor privitoare la diplomația lui Mihai, concludiunea, în loc de a fi ca aceea a dlui A. D. Xenopol, se presintă ca diametral opusă și se poate formula astfel: „credem că nu se pot găsi de cât greșeli marcante în conducerea relațiunilor diplomatice a lui Mihai Viteazul cu imperiile vecine.”

Ear ceea ce dl A. D. Xenopol numește, insistând asupra-i „tăria pozițiunii esteriore” a lui Mihai, eu o înțeleg nu ca tărie diplomatică, ci ca tărie, ca vađă, ca faimă câștigată cu vârful sabiei, cu resunetul răbufnitor al victoriilor sale.

Iușeala, vertiginoasa rapiditate a căderii sale arată, că numai „tare” nu era în pozițiunea sa esteriore ca diplomat și om de stat. Când un căpitan mare, — cum fără samă fu eroul dela Călugăreni, — este și mare și profund diplomat, în cădere chiar el mai găsesce cel puțin umbre de alianțe, cel puțin slabe ramuri, de cari să se agațe.

Mihai nu întâlnește nici una, căđu plumb după ce în și prin vârtejul războaielor sale ridicase români-

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Alegerea de protopresbiter în Avrig.

Constituționalismul bisericei noastre ortodoxe române dă un drept adevărat și sfint fiilor ei, cari o constituiesc, dreptul de a-și direge ei însuși trebile lor, spre care scop se constituiesc în adunări organizate spre a-și alege persoanele, cărora să le creadă conducerea afacerilor bisericesci și scolare. — O astfel de adunare avu loc ăilele trecute în Avrig, când sinodul protopopesc al acestui tract se adună pentru alegerea de protopresbiter.

ăilele de 27 și 28 Octombrie a. e. st. v. vor rămânea mult timp neșterse din memoria atât acelora, cari participară ca membrii oficioși, cât și în acelora cari veniseră numai ca privitori la decurgerea acestui act aici prim în felul seu.

Duminică în 27 Octombrie d. a. se aștepta cu mare plăcere sosirea comisariului consistorial a protopresbiterului dl Ioan Popescu, pe carele — abstragěnd dela calitatea în carea avea să vie învățătorii dela scoala capitală din Avrig, ca fosti discipuli ai dănsului, ca semn de profundă stimă și iubire ce îi păstrează, — îl bineventasă eșindu-i înainte cu juminea din Avrig, în număr preste 40 călăreți, îmbrăcați sârbătoresce în costume naționale populare, trecěnd prin comuna procsimă Brad, până la poalele dealului. Aici îl bineventară între strigătele puternice de „să trăiască!” inspirate de o bucuriă adevărată și atât de viuă, încât surprinseră pe bătrânul profesor și protopop, carele sta privind lin și blând la fii săi și asculta cuvintele învățătorului Ioan Petrișor, prin cari acesta accentua îndemnul, din carele procedea această ovațiune, exprimănd că învățătorii și tinerimea poartă o mare stimă și iubire cătră dănsul pentru meritele raportate pe calea didacticei și între altele urându-i viață lungă spre înflorirea scoalelor și a creșterii tinerimei, — încheiă. La cari cuvinte dsa răspunde părintesce exprimăndu-și îndestulirea față de învățătorii și iubirea, — că țin la creșterea și înaintarea poporului și se ostenesce pentru aceasta, precum și tinerimei pentru nisunțele ei cătră înaintare, îmbărbătându-i cu cuvinte pătrunđtoare, cari fură acompaniate de repetite urări. De aci plecară în cea mai frumoasă ordine, călăreții doi câte doi, cari deși era un frig însemnat, și ei îmbrăcați mai mult de vară, mergeau voioși și entusiasmați bucurându-se, că li s'a dat odată ocașiune a primi pe fostul lor protopop cum se cuvine unui luptător pentru ridicarea stărei lor culturale, și a-i face cu astă ocașiune și un moment de bucuriă, — las dacă în trecut nu a putut avea aceasta în Avrig.

Trecěnd prin Brad, conductul ajunse la frumoșul pod al Oltului între Brad și Avrig, aci îl bineventă preoțiimea cu administratoarele Ioan Căndea în mijloc, — prin părintele Constantin Prie din Secădate, carele făcěnd alusiune la pruncii evreesci, cari salutară pe mântuitorul lumei cu strigăte de bucuriă, — arată bucuria ce o simte astăđi preoțiimea și cercul întreg, când poate saluta, în mijlocul lor pe un bărbat atât de prețuit și încărcat de meritele luptelor sale pe calea științei, și fostul lor protopresbiter.

Domnul comisariu răspunsă și aici cu mulțămire, asigurănd preoțiimea despre bunăvoința sa, și stă-

mea în zarele unităței naționale, unităței „daco-române”, cum ăic vecinii noștri unguri.

Cam acestea ar fi cuvintele cari, ne îndeamnă a nu împărtăși opiniunea espresă în partea ăntăi a tesei dlui Xenopol.

Pentru aceasta însă nu recunoascem mai puțin serviciile ce se aduc științelor istorice române prin aceste conferințe de felul celei a profesorului dela Iași. Provoacănduse discusiunea asupra unor cestiuni de felul celei de, sus cercetătorii sunt astrânși a ceti documentele cele nouă, a pătrunde și mai deplin spiritul istoriei noastre naționale și a nu se mulțumi nici odată și nici într'un cas numai cu înșirarea faptelor, ast-fel cum făceau predecursorii noștri, cari n'aveau la a lor dispozițiune documentele și prin urmare mijloacele ce avem noi.

Cu privire la asemenea documente, anunțăm cu plăcere aparițiunea celui de-al patrulea volum al așa numitelor *Fragmente zur Geschichte der Rumänen von Eudoxiu Freiherrn von Hurmuzaki, herausgegeben von Königlich rumänischen Cultus- und Unterrichts-Ministerium, unter der Aufsicht der rumänischen Academie.*

La puținii accesibil din cauza limbei germâne, în care fericitul întru pomemire Eudociu de Hur-

ruințele sale și pe viitor. De aici tot între strigăte de urări, în ordinea cea mai frumoasă plecară către Avrig, unde ajungând, lângă biserică aștepta o mulțime din popor, înșirați de alungul stradei, apoi preoți, învățători și alți inteligenți, între cari era și dl profesor dela Sibiu Dr. Neugeboren, cu un profesor din Anglia dl Maurice, carele se afla în aceeași în Avrig; trecând de aici ajunse la cuartirul destinat (la dl Dr. S. Comșa). Aci îl aștepta directorul scoalei capitale din loc Ioachim Băcillă cu corul elevilor dela această școală. Între strigătele ângeresci și nevinovate ale fragedei tinerime, se scobori dl profesor și comisariu în curte, unde fu salutat de către numitul director cu o vorbire scurtă, dar carea era espresiuinea stimei din partea tinerimei Avrigului și a omagiului de mulțămire pentru fatigile sale la ridicarea edificiului scoalei capitale, meritul căruia în cea mai mare parte este al dănsului, — prezentându-i pe elevii sei ca pe cei dăntăi, pârga fructului ostenelelor și a dorințelor sale de atâta timp. Cuvințele cu cari dl comisariu se adresă către directoarele, și apoi pe cari le vorbi elevilor vor rămânea neșterse din inima acestora, cari cunoscă pe fostul lor protopop și luptătorul pentru ridicarea Paladului tinerei muse. Corul întonă apoi trei piese și se îndepărtă deodată cu poporul, carele asistase.

Erau aproape 4 oare d. a. Dl comisariu fu invitat în mod solemn la ședința comitetului, carea ținu până la 6 oare.

Țiua următoare se celebră sfta liturgie în biserică din loc, la care serviră lângă comisariul p. preoți Vasile Macsim și Ioan Crăciun. La liturgiă au asistat afară de membrii sinodului și poporul din Avrig și privitori din jur, cari veniră anumit pentru actul alegerii. — Corul scolarilor instruat și condus de directoarele scolar cântă liturgia spre plăcerea și mulțămirea întregului public asistent. Ca să nu trecem cu vederea preste un moment însemnat, care surprinsă și umplu de mulțămire inima dlui comisariu, fie mi ertat a aminti, că acest cor făcū Duminecă seara și o serenadă frumoasă dlui comisariu, cântând patru piese.

După finirea serviciului divin, se făcū o pauză de 1/2 oară, după aceea o comisiune invită pe dl comisariu, carele intrând în biserică, deschisă ședința prin o cuvântare bine nimerită, arătând sublimitatea dreptului de alegere, însemnătatea și sântenia lui, și pusē la inima alegătorilor îndatorirea, ce o au de a se folosi cu conștientitate de acest drept fiind la culmea chemării lor; apoi se începū alegerea, carea dură până la 1 oară d. a.

Nu voi descrie în detali decursul alegerii, ajungă a țice, că aceea a decurs în un mod liniștit și solemn, — deși se putea ceti pe fața tuturor curiozitatea de a vedea rezultatul alegerii, deoarece erau doi candidați prezenți, cari ambii aveau partidă mare și ținteau la majoritatea voturilor. În urmă se grupară votații în număr de 70 — (numai doi absenți) în biserică, se cetiră numele lor din partea comisariului, și unul câte unul mergeau la urnă cu fața serioasă, dar liniștită, aruncând țidula, care avea să decidă soarta celor doi aspirații.

Rezultatul fu, că candidatul administratorele protopopesc Ioan Căndea intruni 40 voturi, iară candidatul Nicolău Borza intruni 30 voturi. După enunțarea alegerii, administratorele Ioan Căndea fu gratulat de loc la cuartirul seu din partea multor alegători pentru reușita majorității voturilor.

Acum urmează lucrul carele într'adevăr merită să fie menționat aci; toți alegătorii se întruniră în școala capitală la o masă comună, dată de candidatul și alesul Ioan Căndea fără excepțiune de par-

muzaki l-a scris; acest al IV volum al Fragmentelor e tot atât de interesant și de substanțial pentru studiul diferitelor cestiuni istorice române, ca și precedentele sale. În el, autorul după documentele ce cunoscă, alcătuiesc firul unora din evenimentele secolului XVIII. Sunt 143 de capitoare privitoare la diplomația turcească, francesă, rusască, nemțască, la înfriririle ei asupra țerilor române și la unele din întâmplările interne ale principatelor, precum și ale Transilvaniei.

Vom reveni asupra câtorva din ele cu ocașiuinea altor studii ce vor apare.

Țile trecute a apărut într'un foarte frumos volum, „Colecțiunea de poesii populare“ a dlui G. Dem. Teodorescu, colecțiune, despre care în două din aceste „Curiere“ am vorbit cetitorilor nostri.

D. G. Dem. Teodorescu a binevoit a alătura la finele volumului sub titlul de „Aprecieri anticipate“ rândurile publicate de noi în acele curiere; îi mulțămim și sperăm că cetitorii „Colecțiunii de poesii populare“ vor găsi și mai multe de admirat în ele de cât cele, ce noi am semnalat.

„Românul“ — Gion.

tidă. Ei petrecură între urările unanime pentru acela până câtră seară; la această masă luară parte mulți dintre privitorii, pe cari îi vedurăm și în biserică. În sfârșit dl candidat prezentându-se în școală, erupseră strigătele de: să trăiască — din toate părțile; acesta le mulțămim pentru înțelegerea frățească, asigurându-i despre bunăvoința și sinceritatea sa cu care va lucra pentru ei și cu ei în via domnului.

Câteva minute după aceasta, ajungând trăsura dlui comisariu la școală, dănsul se scobori și intră la alegători, cari când îl vedură, se ridicară cu toții și erupseră în frenetice strigăte de: „să trăiască“, ear el mulțămim-le pentru buna înțelegere, își luă rămas bun; el fu petrecut de toți alegătorii de sus din școală, până în stradă înaintea locașului, tot în strigăte prelungite, apoi aci până s'a aședat, și plecat se cântă: „Românașului îi place.“

De loc după aceea se disolvă întreaga societate, îndepărtându-se fie-care la ale sale, ducând cu sine — încât s'a putut ceti din față — o suvenire plăcută și mulțămire perfectă, că ceea-ce s'a făcut, bine s'a făcut.

Un alegătoriu.

Făgăraș, Onorate dle Redactor! S'a publicat în prețiosul dvoastre țiar ce'l redigeți „Telegraful Român“ o convocare a învățătorilor gr. or. din tractele: Făgăraș, Agnita și Cohalm, către membri ordinari ai acelei reuniuni.

În urma acestei convocări, pe țiua citată de 24 Octombrie a c. s'a și prezentat în Opidul Făgăraș un număr frumos de învățători departe însă de a fi toți.

Destul că la 10 oare a. m. sosind și președintele s'a deschis ședința prin cuvântul de deschidere al presiidiului, în care a accentuat cu deosebire dorința de îmbunătățire materială a acestei reuniuni.

După deschidere cetindu-se apelul nominal s'a constatat, că din 87 învățători îndatorăți obligați, s'au prezentat numai vr'o 40, cari în țiua următoare s'au mai înmulțit cu vr'o 15, ear ceilalți nu și-au arătat fața de loc.

Cu toate acestea s'a pus la ordinea țilei raportul general anual al comitetului central, care, s'a dat spre censurene unei comisiuni de trei, în persoanele dlor N. Aron, F. Deșorean și I. Filipescu, ca la timpul seu să vie cu o censurene formală. Eară la desbatere s'a luat tema: disciplina și mijloacele prin cari se poate ajunge ea în scoalele elementari. Carea s'a rezolvit în mod favorabil. Tot asemenea și celelalte obiecte, unul după altul s'a tractat în cea mai deplină armonie, până ce veni vorba la constituire. Tot asemenea a urmat lucrul și aci făcându-se constituirea fără nici o gâlceavă. La propunerea membrului Filipescu s'a făcut votare secretă, votând fiecare membru pentru toți oficialii sei deodată. Și scrutându-se s'a aflat lucrul în ordine corespundend ședulele numărului membrilor, cu simpla observare, că între cei candidați au fost doi cu același nume. Dară și aceasta s'a regulat prin aceea, că unul din cei cu același nume s'a de clarat în fața tuturor cumcă dănsul nu primesce nici un vot, ci toate cele de pe numele lui Taffan au a se înțelegere față de cealaltă persoană.

Cu toate acestea însă sēmănta rea totuș a început a seviri între membrii acestei reuniuni și încolțind în curând s'a desvoltat atât de tare, încât a copleșit toate nobilile simțeminte. Vorba aceea „A face rău nu cere mult lucru“. Și în urmă cu ce ne pomenim? Cu un conflict și o neînțelegere personală provocată din partea unui singur membru, al cărui nume nu me genez a l da și în fața publicului cetitor, las înse de astădată, ca să nu fiu considerat de răuvoitoriu, sperând a mai reveni la acest obiect. Acum amintesc numai că reaua sēmăntă împrăștiată între membrii acestei reuniuni a ajuns — nu știu pe ce cale — a produce și roade neașteptate. Căci ne pomenim numai deodată în aceeași țic cu un protest în contra alegerii făcute, ce și l-au motivat respectivii — duiosii de nereușită — tocmai așa ca și lupul, când a voit a prinde mielul cu vină. Și urmarea mai deaproape a fost, că alegerea făcută s'a nulificat și s'a făcut o a doua constituire din alte persoane.

Acestea dle Redactor s'au întâmplat, și eu deși am fost de față la faptul întâmplat, însă într'adevăr nu știu cum și unde s'a făurit acel plan, care, în ședința se prezentă gata spre a se pune numai în lucrare. Țic nu știu cum s'a putut schimba vremea așa de curând, căci înainte de ameađi făcându-se constituirea a fost ales de președinte dl par. N. Aron cu 3/4 și mai bine voturi, ear după ameađi pe cale maiestrită învērți roata pe altă spiță, sau mai bine țis pe altă obeadă și deodată voturile ale 3/4 trec pe partea dlui Grama, și nulificându-se alegerea făcută, s'a ales prin aclamațiune

dl Grama, eară ceilalți — în comitet și biurou earăș alții.

Ce substrat a avut aceasta purcedere nu pot să mi esplic dle Redactor. Se poate că vre-o putere supranaturală, sau alte împregiurări neprevădute au înflințat la aceasta acțiune. Sperăm însă, că cu timpul toate se vor descoperi.

Că dl N. Aron a întrunit pe cale legală mai bine de 2 țerțialități a voturilor e un ce adevărat și necontestabil și cu drept cuvânt, căci dănsul a fost acela, care în restimp acuma de trei ani, a fost așa țicend focariul activității reuniunii noastre. Și de nu ar fi fost dănsul, îndrănesc a țice cu conșciința curată, că reuniunea noastră încă dela începutul ei ar fi fost în poziție de a suferi și chiar de a stagna, căci nimeni altul nu ar fi fost, care să lucre țic și noapte pentru prosperarea și înflorirea reuniunii noastre. Dar eată acum, că mulțămirea manifestată pe drept în aceeași țic a trecut în ingratitude.

Cumcă e greșită aceasta cale dovedesce destul de clar și simpla împregiurea, că, în comitet s'au ales 2 indiviđi, cari nici nu sunt membri ordinari ai acestei reuniuni, va să țică în contra statutelor. Acesta e faptul. Ce urmări va mai avea aceasta împregiurare încă nu se poate sci. După cum sunt sigur informat în contra acestei purcederi s'a însinuat vot separat, pe care M. Consistoriu cred că încă va pune pond și va cerceta starea lucrului.

Despre ce eu făcându-mi o datorința a constata starea lucrului, bună rea cum este, nu me mai interesez de ea, căci sunt alți competenți în această cestiune, cari luându-și notițe despre cele întemplate, vor dispune cele necesare pentru regularea lucrurilor.

Acestea descoperite, trec preste acest incident mai departe.

După încheierea ultimei ședințe în țiua de 26 Octombrie, conform programei publicate în foaia „Telegraful Român“, a urmat la 8 ceasuri seara producțiunea. La această producțiune reușita a fost deplin satisfăcătoare.

Publicul cu deosebire compus din români, care a luat parte la aceasta producțiune a rămas față de cele petrecute în deplin mulțămim.

Cu deosebire a produs has: „Cisla“ quartet umoristico-satiric de C. Porumbescu, executată de membrii reuniunii în solo și cor. În urma acestora a urmat petrecere cu danț, la care s'au jucat mai multe jocuri române și străine, cu deosebire a escelat „Ardeleana“, la care au luat parte mai mulți indiviđi.

Venitul, în folosul reuniunii a fost bunisor, însă și spesele nu au fost neînsemnate. Despre ce detaiuri cred că nu vor lipsi în alte rânduri. Deci ca publicul cetitor să aibă cunoscința, deși foarte pe scurt, dar după cum s'a întâmplat în țilele abia trecute, mi-am ținut de datorința a scrie aceste rânduri, ce cu respect ve rog dle Redactor să le publicați în prețiosul jurnal „T. R.“ ce'l redigeți. — Primiți ve rog considerarea deosebitei mele stime ce ve păstrez. N. X.

Varietăți.

* (Chirotiesire de protopresbiter.) Dl Petru Roșca, protopresbiterul ales al tractului Turda și administrator al parochiei Agêrbici, fu sfințit în decursul sfinței liturgie de ađi într' protopresbiter.

* (Hymen.) Dl Ioan Rus cleric absolut al archidiecesei noastre își va serba cununia Duminecă în 10/22 a l. c. cu țsoara Rafila Chiffa în biserică gr. or. din Brasifalăul de jos.

* (Cas de moarte.) În 29 Octombrie a. c. s'a petrecut la cele vecinice demnul nostru presbiter **Ioan Brândușa** din Erdő Sz. Georgiu cu asistența de 3 preoți, și un număr public de tot rangul și confesiunea, — în etate de 74 ani, după un serviciu de 51 ani și o fericită căsătorie de 52 ani.

Acest preot s'a sântit pentru comuna Daneș. Dar venind anii de tristă aducere aminte 1848, silit fiind, ca mulți alți preoți, a trebuit să fugă în România. Domolindu-se spiritele în Transilvania, s'a reintors earăș în Daneș, când durere parochia era deja ocupată de alt preot. A alergat în toate părțile pretindându și dreptul, înse toate în zadar; vedându-se atât de isolat, 4 ani a trăit în Daneș fără funcțiune, când la anul 1852 ocupă parochia Erdő Sz. Georgiu și în restimp de 33 ani a condus-o cu înțelepciune.

Fie-i țerina ușoară și memoria binecuvântată.

* (Ministrul comerțului din România), a însărcinat, — în urma mai multor cereri ce i s'au adresat de diferiți comercianți streini, pe dnii inspectori domeniali Radian și Brătianu, să cerceteze, cari dintre podgoreni români pot să ofere vinuri

pentru export, în ce cantitate, gradul de tărie al vinurilor, cât costă hectolitrul și la ce sumă se ridică cheltuielile de transport până la gara cea mai apropiată.

* (Bibliografic). — A apărut „Compendiul de dreptul canonic“ al unei săntei sobornicesci și apostolicesci biserici. Compus de Andrei baron de Șaguna.

Edițiunea II. Sub îngrijirea arhimandritului și vicariului archiepiscopesc Nicolae Popea. Sibiu 1885. Editura și tipăriul tipografiei arhidieceșane.

Se află de vânzare la librăria arhidieceșană cu prețul de 3 fl. v. a.

Loterie.

Sâmbătă în 14 Novembre.

Table with lottery results for Timișoara and Viena, showing numbers and amounts.

Nr. 687 B. 1885. [1190] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa II din Alămor, pelângă neputinciosul paroh Ioan Alămorean, conform ordinațiunii Prea-venerabilului Consistoriu arhidieceșan dto 24 Septembrie a. c. Nr. 4697 B, se scrie concursu cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din venitele parochiali și anume:

- 1. Dela 40 de familii câte o măsură de bucate, cari fac 30 fl. — cr.
2. Venitele stolari: botezuri, cununii și înmormântări 16 fl. 14 cr.
3. Venitele în prestațiuni de zile de lucru 20 fl. —
4. Venitul din porțiunea canonică 110 fl. —
5. Venitul din ajutorul botezului Dlui. 16 fl. —
6. Venite extraordinare 10 fl. —

Suma totală.. 202 fl. 14 cr.

Cei ce voiesc a reflecta la acest post, să-și aștearnă suplicele lor instruite conform legilor bisericesci în vigoare, scrisurii oficiu protopresbiteral, în termenul sus indicat.

Seliște, 18 Octombrie 1885.

În conțelegere cu comitetul parochial concernat. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Seliște.

Dr. Nicolau Maier. protopresb.

Ad. 312.

[1196] 1-3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a din comuna Cacova protopresbiteratul Sebeșului, se scrie pe basa ordinului preaveneratului Consistoriu arhidieceșan din 2 Iuliu 1885 Nr. 2919 B. de a doua oară concursu cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

- 1. Porțiune canonică 20 jugere pădure și 2 arătură.
2. Dela 80 de familii câte două vedre de must și câte două zile de lucru de familie.
3. Venitele stolare îndatinate și regulate.

Aceste venit aduc la an aproape 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa supranumita parochie au să-și subștearnă suplicile instruite amesurat prescrierilor legii în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la arătutul termin.

Sebeș, în 15 Octombrie 1885.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu, prot.

CONCURS

pentru ocuparea unui post de secretariu la Institutul de credit și de economii „Albina“ în Sibiu, dotat cu salariu anual de fl. 1200 și drept de pensiuine.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovelească:

- 1. Că sunt de etate între 18 și 40 de ani.
2. Că sunt deplin săntoși.
3. Conduita corectă.

„Albina“ Institut de credit și economii în Sibiu.

Publicațiune

în sensul articolului de lege XXXVI din anul 1876 §. 29.

- 1. Suma scrisurilor fonciare în cerulațiune cu ziua de 31 Octombrie 1885 face fl. 961,800.—
2. Pretensiunile institutului de împrumut hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de „ 962,605.43
3. Valoarea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumut hipotecare este de „ 4,271,789.—
4. În sensul §. 97. din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de acesta e indus în cont separat și este plasat în efecte publice. „ 218,383.42

Sibiu, 1. Novembre 1885.

[1197] 1-1

Direcțiunea.

4. Cunoscință deplină a limbei române, maghiare și germâne.

5. Cualiificațiune mai înaltă documentată prin testimoniu.

Petițiunile scrise de însuși concurenții sunt a se trimite la subscrisa direcțiune până la 1 Decembre st. n. anul curent.

Sibiu, 12 Novembre 1885.

Direcțiunea

Institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiu. [1192] 2-3

Fabrica c. r. regnicolară

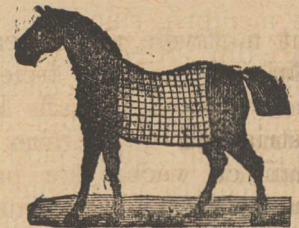
de învelitoare și țoale care esistă de 87 ani,

mai nainte:

Lichtenauer-s W-we & Söhne,

trimite prin depositul seu din Viena

Invelitoare pentru cai

lungi de 190 cm. late de 130 cm., de o calitate excelentă, cu basă întunecoasă și brodării luminoase, — o bucată cu 1 fl. 50 cr.,

socotite fiind aci și speșele de pachetare, prin urmare fără speșe. [1176] 6

Numai din cauza fabricării în masse mari și a magazinului nostru uricăm suntem în stare de a vinde aceste învelitoare pentru cai cu așa un preț ne mai pomenit de mic.

Eșpediția se face cu rambursă. Cele ce nu-i convin primitoriului, se reprimesc.

Adresa me rog să se însemne esact.

Haupt-Niederlage Silberstern Wien I. Rothenthurmstrasse 14.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Novembre 1885.

Large table with train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Predeal-Budapest, Budapest-Arad-Teuș, Teuș-Arad-Budapest, and Copșa mică-Sibiu. Includes columns for train types and departure times.

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.